

HEERLIJK WONEN
IN EEN
NATUURLIJKE
OMGEVING

Column Jan van Ginkel

IJzig engelenhaar

Voor de *Foto van de maand* heb ik een prent van ijshaar gekozen. Ijshaar of haarijs is een natuurverschijnsel dat nauwe eisen stelt aan de omgeving. Het 'groeit' op rottende takjes als er geen wind is, bij een hoge luchtvochtigheid en enkele graden vorst. De vertering van het hout levert minuscule hoeveelheden water op dat onder deze omstandigheden befrist. De zo gevormde 'haren' kunnen tot wel tien centimeter lang worden. Windstille en vochtige omstandigheden komen het meest voor in dichte bossen. Daar liggen uiteraard ook veel dode takken. In de boswachterij vind ik dan ook elk jaar bosvakken waarin zich ijshaar heeft gevormd.

Ik vind haarijs een inspirerend verschijnsel, mooi, interessant en een voorbeeld van de fijnmazige afstemming tussen de natuurelementen. Om een dergelijke beleving te verwoorden, maak ik graag gebruik van de haiku, de Japanse dichtvorm met strenge regels: hij moet gaan over een gebeurtenis in de natuur, de opbouw bestaat uit 3 of 5 regels met respectievelijk 5, 7 en 5 lettergrepen, eventueel met nog twee maal 7 lettergrepen. De haiku dwingt je om tot de kern van de zaak te komen.

Behalve ijshaar kom je in najaar en winter meer mooie kleine natuur-verschijnselen tegen.

Bedauwde spinnenwebjes in grove den, ook een delicaat verschijnsel.

HEERLIJK WONEN
IN EEN
NATUURLIJKE
OMGEVING

IJshaar doet mij denken aan het engelenhaar dat wij vroeger in de kerstboom hingen. Dat was een combinatie van draad en wit wollig spul met glittertjes en ging jaren mee. Het draad was stug en het kostte elk jaar moeite om het zo te plooiën dat het de boom bevallig bekleedde. Voor mij als kind was de kerstboom een vanzelfsprekendheid. Het fijnsparretje kwam met zijn afgezaagde voet in een kerstboomhouder te staan. Die houder was zo gemaakt dat je er water in kon gieten om de boom fris te houden. Maar ook al stond het boompje zo ver mogelijk van de kolenkachel, al snel trad de uitval van naalden op om in de loop van de dagen hand over hand toe te nemen.

Het aftuigen van de boom, direct na nieuwjaarsdag, bracht een ware naaldenregen met zich mee. Het engelenhaar, in de loop der tijd tamelijk grauw geworden, was niet mijn favoriete versiersel. De mooiste hangers vond ik het roodgroene kerstmannetje en de glazen pauw met een staart van echte veertjes. Dit soort versierselen valt nu onder het hoofdstuk nostalgie en kost op de kerstmarkt al gauw een tientje per stuk.

Een winters uitzicht naar de overzijde van het Oranjekanaal

Wel of geen kerstboom

Tegenwoordig sta ik elk jaar in dubio of ik een kerstboom zal neerzetten. Ik houd van de sfeer, gevoed door de geur en lichtjes. Van mijn moeder heb ik de kerstversiering geërfd, inclusief het kerstmannetje. (De pauw is in het grijze verleden gesneuveld.) Van naalduitval hoef je, kiezend voor een Nordman of iets dergelijks, geen last meer te hebben. Wat houdt mij dan tegen? Ik heb zeker vijfmaal de kerstboom met kluit na de feestdagen in de tuin

HEERLIJK WONEN
IN EEN
NATUURLIJKE
OMGEVING

geplant, maar heb ze alle vijf binnen een jaar zien sneuvelen. Misschien draagt dat bij aan de hobbel weer een boompje te kopen en op te offeren voor mijn gezelligheid.

Ooit zei ik in een interview dat ik van bomen houd, maar nog net iets meer van mijn vrouw. Dat geeft wel aan hoe diep de waardering voor bomen zit. Hoe ouder de boom, hoe meer karakter die toont.

Des te meer blad de boom draagt, des te belangrijker is hij voor de zuivering van de lucht. De wetenschap leert dat bomen echte (fijn)stofvangers zijn, koolstofdioxide opnemen en zuurstof afstaan en zo bijdragen aan een gezond milieu. Voor mij zijn zij echter meer dan een geheel van materialen en processen. Ik vind het dan ook alleszins begrijpelijk dat veel niet-christelijke religies bomen zien als de woonplaats van goden of de bomen zelf als bezielde wezens zien. Spannende gedachten, zeker in deze tijd van het jaar waarin we bomen versieren en gebruiken om de duisternis te verkorten.

De 400-jarige es in hartje Orvelte

Kerstsfeer

Om bij te dragen aan de midwintersfeer versier ik deze column met wensbeelden. Zoals op deze foto's zie ik de kersttijd het liefst getooid en het is jammer dat deze aankleding van natuur en landschap de laatste decennia nog maar zo zelden voorkomt. Dromen van een witte kerst lijkt een nachtmerrie te worden, een verbeten gevecht tussen het plegen van roofbouw op de aarde en het koesteren van zuiver water, gezonde lucht en bodem als het draagvlak van de aarde.

HEERLIJK WONEN
IN EEN
NATUURLIJKE
OMGEVING

Maar wat let ons om de feestdagen te vieren op het moment dat de natuur aan onze wensen voldoet. Laat de kalender voor wat die is en geniet van sneeuw, rijp en ijs als het moment daar is. Ik hoop voor ons allen dat wij de komende tijd veel ijshaar zullen zien.

Slotakkoord: rijp op spinnenweb voor een ruitje in Orvelte